

Asia: OPH-6492-2025

Lausuntopyyntö Sosiaali- ja terveysalan erikoisammattitutkinnon 2027 perusteista

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot tutkinnon perusteesta, työelämälähtöisyydestä ja tutkinnon muodostumisesta

Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua Sosiaali- ja terveysalan erikoisammattitutkinnon 2027 perusteista ja toteaa, että erikoisammattitutkintokoulutusta tarvitaan ja lähtökohtaisesti tutkinnot ovat työelämälähtöisesti suunniteltuja ja työnantajien tarpeisiin vastaavia. Erikoisammattitutkinnoissa ilmenee kuitenkin osittain päällekkäisyyksiä ammattikorkeakoulututkintoa vaativien tehtävien vaatimusten kanssa. Erikoisammattitutkinnon lähtökohtana tulisi olla perustutkinnon tai ammattitutkinnon osaamisen täydentäminen ja erikoistuminen kyseisellä ammattialalla, ei laaja-alainen osaaminen esimerkiksi asiakasohjauksen tai sairaanhoidon tehtävissä. Tältä osin erikoisammattitutkintojen ja ammattikorkeakoulututkintojen päällekkäisyyksiä olisi syytä vielä tarkastella.

Huomiot tutkintonimikkeistä

Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa, että osaan tutkintonimikkeistä on liitetty käsite ”erikoisosaaja” ja osaan ei ole. Työnantajan näkökulmasta tämä saattaa tuottaa liian kirjavan tehtävänimikkeistön, jolla on vaikutusta myös asiakas- ja potilasturvallisuuteen. Selkeämpää olisi, että tutkintonimikkeenä säilyisi yksi yhtenäinen tutkintonimike tai mahdollisimman vähän tutkintonimikkeitä, kuten akuuttihoitotyön lähihoitaja, palliatiivisen hoidon lähihoitaja, ikääntyneiden hyvinvoinnin lähihoitaja jne. tai vastaavasti erikoistunut lähihoitaja tai erityislähihoitaja. Vastaavasti tätä voisi verrata erikoissosiaalityöntekijään tai erityissosiaaliohjaajaan.

Ajatuksia työtehtäviin liittyen näillä nimikkeillä: mielenterveys- ja päihdepalveluiden ohjaaja, yhteisöhoitaja ja riippuvuustyön erikoisosaaja. Missä tällaisilla työtehtävillä tai -nimikkeillä tullaan tulevaisuudessa toimimaan?

Huomiot kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen osaamisalasta

Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa, että kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen osaamisalassa voi esiintyä päällekkäisyyksiä tiettyjen ammattikorkeakoulututkintojen kanssa, kuten fysioterapeutti (amk), kuntoutuksen ohjaaja (amk), sosionomi (amk). Jos erikoisammattitutkinnon suorittanut henkilö keskittyy laaja-alaisesti kuntoutuksen suunnitteluun ja toteutukseen, olisi syytä erottaa, kuinka erikoisammattitutkinnon suorittaneen ammattilaisen ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen kuntoutuksen asiantuntijan osaaminen ja eroaa toisistaan. Samoin työnantajan näkökulmasta merkityksellistä olisi määrittää tarkemmin ohjauspalvelun osaamisala suhteessa ikääntyneiden asiakasohjaukseen ja palveluohjaukseen. Onko erikoisammattitutkinnon suorittaneen ammatillinen osaaminen kuitenkin erityisesti asiakkaiden kanssa tehtävän lähityön osaamista esimerkiksi ikääntyneiden päivätoiminnassa, kuin laaja-alaista palveluverkoston ja moniammatillisen työn ohjausvastuuta? Myös vammaispalveluiden osalta on todettava, että vammaispalvelulain uudistuksen myötä vammaisuuden määrittely on muuttunut ja tämä tulisi ottaa huomioon erikoisammattitutkintoja suunniteltaessa.

Huomiot mielenterveys- ja riippuvuustyön osaamisalasta

Keski-Suomen hyvinvointialue näkee mielenterveys- ja riippuvuustyön osaamisalan erikoisammattitutkinnon erityisen tärkeänä tutkintona sosiaali- ja terveydenhuollon integraation näkökulmasta. Tutkinnon tulisi vahvistaa ammattilaisen ymmärrystä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ja yhteisesti sosiaali- ja terveydenhuollon kesken järjestettävästä kokonaisuudesta hoivan, huolenpidon, erityisen tuen ja hoidon näkökulmasta.

Osaamisalue vaikuttaa kovin laajalta, koska samassa on mielenterveys ja päihdetyö. Molemmista voisi olla omat sisällöt omiin osaamisaloihin (kuten aikaisemmin). Mistä löytyy tietoa, että mitkä ovat ne keskeiset menetelmät, mitä tutkinnossa opetetaan, kun puhutaan psykoterapeuttisista menetelmistä?

Huomiot välinehuollon osaamisalasta

On hyvä, että välinehuollon osaamisala mahdollistetaan muillekin osaajille sote tutkintojen osalta, joka tuo laajuutta ja uusia mahdollisuuksia.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua Sosiaali- ja terveysalan erikoisammattitutkinnon 2027 perusteista. Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa valmistelussa ilmenevän vielä keskeneräisyyttä ja mm. käsitteitä, jotka ovat vanhentuneita tai sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakentässä vieraita.

Kokonaisuutena erikoisammattitutkinnoissa määrittely keskittyy hoitoon, valmistelussa olisi hyvä erottaa sosiaali- ja terveydenhuollon toisistaan eroavat tehtävät, joita kuitenkin yhdessä toteutetaan. Sosiaalihuollon palveluita on mm. ikääntyneille, vammaisille tai mielenterveys- tai päihdekuntoutujille kohdistettu ympärivuorokautinen palveluasuminen, joiden järjestämiseksi ensisijaisesti tarvitaan hoivaan- ja huolenpitoon (sosiaalihooltoon) erikoistuneita ammattihenkilöitä ja toissijaisesti terveyden- ja sairaudenhoitoon erikoistuneita ammattihenkilöitä. Tällä hetkellä lähihoitaja toimii sosiaali- ja terveysalan ammattilaisena ja lähihoitajan tulee rekisteröityä Valviran rekisteriin sosiaalihuollon ja/tai terveydenhuollon ammattihenkilöksi. Rekisteröitymisellä on vaikutuksia ammatinharjoittamisen valvontaan, mikä olisi syytä ottaa huomioon myös erikoisammattitutkintojen perusteissa ja suunnittelussa.

Keski-Suomen hyvinvointialue - Sosiaalihuollon johtaja Marena Paahto, johtajaylihoitaja Tytti Ervasti, palvelujohtaja (välinehuolto ja lääkintätekniikka) Hanna Peltola, palvelupäällikkö (mielenterveys- ja päihdepalvelut) Tuula Antinaho, henkilöstön kehittämispäällikkö Carita Lepikonmäki